

Statsadvokat Ingvild Thorn Nordheim
ingvild.thorn.nordheim@statsadvokatene.no

Kopi:
Riksadvokaten
Tingrettsdommer Kjetil GjØen, Sunnmøre tingrett

Oslo, 13.02.2014

Vedr. pressens tilgang til bildemateriale som fremlegges i retten i Aksla-saken

Norsk Presseforbund viser til rettsforhandlingene i Sunnmøre tingrett, og Ønsker å ta opp følgende med statsadvokaten:

Vi er kjent med at tilstedeværende journalister nektes tilgang til bilder som fremlegges for domstolen i forbindelse med muntlige forklaringer. Ønske fra pressen om å få innsyn i disse bildene, enten gjennom storskjerm eller at det utarbeides fotomapper som redaksjonene kan låne, har ikke blitt etterkommet. Fram til nå har dette blant annet vært tilfelle ved fremleggelse av obduksjonsrapporten og åstedsrapporten.

Vi mener statsadvokaten i denne saken legger opp til en praksis som både strider mot praksis i tilsvarende saker, og er prinsipielt betenkelig opp mot medienes rolle under en rettssak. Vi vil derfor be statsadvokaten om å gi pressen tilgang til alt bildemateriale som legges fram for retten.

Vi har stor forståelse for at rettsaken er av betydelig belastning for de pårørende. Dette er et hensyn som skal vektlegges i vurderingen av hva som *publiseres*. Av rettssikkerhetsmessige hensyn kan vi imidlertid ikke se at hensynet til pårørende skal tillegges avgjørende vekt i vurderingen av hva pressen skal få *tilgang* til.

Begrunnelse:

I en rettssak har mediene to sentrale oppgaver: Å informere og drive en uavhengig kontroll av domstolenes virksomhet. Inn under dette ligger å gjøre en selvstendig vurdering av alle bevisene som fremlegges. Samlet skal dette bi dra til å styrke rettssikkerheten i domstolene.

For å kunne ivareta disse oppgavene er det nødvendig at mediene får tilgang til så mye som mulig av det som fremlegges i retten. Ikke fordi alt skal publiseres, men fordi vi skal ha et korrekt og

fullstendig bilde når vi referer, kommenterer og vurderer rettssaken. Dette har også **Riksadvokaten** ved flere anledninger fremhevet som et særlig viktig hensyn, se særlig **Riksadvokatens rundskriv R. 2291/80, nr. 1/1981 av 12.2.1981**: Meddelelser til offentligheten om straffesaker, Fra Riksadvokaten til Statsadvokatene og politimestrene:

"Pressen mener å ha et alminnelig krav på å få opplysninger hos politiet og påtalemyndigheten. Det hevdes at åpenhet fra nevnte etaters side vil være den beste garanti for at pressen og andre medier bringer korrekt informasjon. Det blir samtidig understreket at det enkelte presseorgan (herunder NRK) har et selvstendig ansvar for hva som publiseres."

Betydningen av medienes tilgang til informasjon er også fremhevet i **Riksadvokatens brev til Aftenposten datert 30.05.2007** i forbindelse med Nokas-saken, der Riksadvokaten legger til grunn at dokumenter med sensitivt innhold kan vises fram, men at det må vurderes om det skal settes vilkår for gjennomsyn, for eksempel fotoforbud. Se følgende utdrag fra brevet (vedlagt):

"I rapporten "Statsadvokaten og mediene" (nr. 1/2000) ga et utvalg nedsatt av riksadvokaten uttrykk for bl.a. flg. (s. 76-77): "Under bevisførselen bør aktor også ta hensyn til journalistenes arbeidsmuligheter. Det kan eksempelvis være aktuelt å tilrettelegge for fotografering av bevismateriale. Også dokumentbevis som leses opp i retten kan journalisten ha behov for å låne en kopi av for å kunne følge opplesningen, forstå innholdet og for å kunne gjengi det riktig. (...) Under enhver omstendighet må det utvises stor forsiktighet slik at dokumenter med sensitivt innhold ikke kommer "på avveie". Man må alltid vurdere om det skal settes vilkår for gjennomsyn, for eksempel forbud mot at dokumentet kopieres eller avfotograferes." Utvalgets betraktninger er langt på vei dekkende for riksadvokatens generelle syn på spørsmålet."

Selv om mediene ikke har rettskrav på innsyn eller utlevering av bevis som fremlegges i retten, gir Riksadvokaten med dette klare føringer om å utvise mest mulig åpenhet.

Praksis fra tilsvarende rettssaker:

Det har vært flere og langt mer sensitive saker i norsk rett, dette temaet har vært diskutert flere ganger tidligere, men det har alltid endt med at pressen får se materialet. Enten på skjerm eller i fotomapper.

I **Sigrid-saken**, som ble behandlet i Oslo tingrett september 2013, valgte statsadvokat Nina Margoth Prebe, å gi pressen tilgang til de mest sensitive/belastende bildene i en egen bildemappe med restriksjoner mot filming, fotografering etc. Denne ordningen fungerte bra og uten noen form for misbruk fra medienes side.

I **Dereka-saken** i 2003 valgte man en løsning der dørene ble lukket da det ble fremlagt sensitivt bevismateriale, herunder sterke bilder, men at mediene fikk være tilstede. Om dette bildemateriale skrev Dagsavisen følgende: *"Rettsens administrator, Finn Kløvstad, advarte om at det ville legges fram sterke bilder. Dette er bilder som kan forfølge dere hele livet. Jeg vil ikke anbefale noen å se disse bildene. Vi som sitter her har sett noen bilder gjennom årene som har brent seg fast for alltid. Det ble vist bilder av flere rom i Derekas hjem, og flere bilder av den drepte 16-åringen. I tillegg ble det vist bilder av en mobillader, fotavtrykk, knuste gjenstander og blodspor".* Dagsavisens beskrivelse tyder

på at dette materialet er minst like sterkt som det som vil bli fremlagt i denne saken. Vi mener derfor det er gode grunner for å velge tilsvarende løsning i denne saken.

Vi vil også legge til at tiltalte i denne saken har forklart seg svært mangelfullt og usammenhengende om hva som skjedde på åstedet, noe som gjør det enda viktigere for mediene med full tilgang til alt materiale som fremlegges for å kunne danne seg en oppfatning av hvordan det egentlig var.

Tilgang betyr ikke publisering:

Vi vil også minne om at mediene er forpliktet etter Vær Varsom-plakaten, et regelverk som stiller strenge krav til det som publiseres. Mye at det som fremlegges i retten, og som mediene får tilgang til, blir derfor aldri publisert. Tilgangen er likevel viktig for at mediene skal få et fullstendig bakgrunnsbilde, og for at man skal kunne beskrive bevisene på en måte som informerer, men som ikke er unødvendig støtende. Medienes omtale av bildene vil selvsagt skje innenfor rammene av Vær Varsom-plakaten.

Oppfordring til statsadvokaten:

På bakgrunn av dette ber vi om at statsadvokaten følger det som er praksis på dette området: At pressen får mulighet til å følge alle deler av rettsaken, også bilder som fremlegges for retten. Om nødvendig kan det nedlegges de samme restriksjoner som det som ble gjort under Sigrid-saken.

Fredag morgen kommer kriminaltekniker fra Kripos for å forklare seg om åstedsgranskingen. Åstedet er i høyeste grad journalistisk interessant – det er viktig for mediene å kunne danne seg egne inntrykk av stedet, under hvilke omstendigheter avdøde ble funnet, hvordan klesdrakten var, om hun var forsøkt skjult, hvor skjermet hun egentlig lå i forhold til stiene og turløypene rundt, og hvilke kriminaltekniske spor som ble funnet på og rundt avdøde. Dette er elementer det er viktig for å se ved selvsyn, ikke bare få gjenfortalt.

Vi ber derfor statsadvokaten ta stilling til vår henvendelse snarest.

Med hilsen

for Norsk Presseforbund

Kristine Foss
jurist

